

16 Μαρτίου 2018

Αριθμ. Πρωτ.: 2****1/1****6/2018

Πληροφορίες: Ειδική Επιστήμονας Μαρία Καραγεώργου
(τηλ.:2131306762)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ/

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ κας ΘΕΑΝΩΣ ΦΩΤΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ/

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ κού ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΕΛΛΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ 29 10110 ΑΘΗΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ κού ΕΥΚΛΕΙΔΗ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ κας ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

Νίκης 5-7, Τ.Κ. 10562, Αθήνα.

Θέμα: Νομοθετική ρύθμιση για το ακατάσχετο των προνοιακών επιδομάτων

Αξιότιμες κυρίες Υπουργοί,

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Αξιότιμε Γενικά Γραμματέα,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορές πολιτών σχετικά με ζήτημα το οποίο αφορά στις αρμοδιότητές σας. Ειδικότερα, οι αναφερόμενοι διαμαρτύρονται ότι επιβλήθηκε κατάσχεση λόγω οφειλών προς το δημόσιο, σε τραπεζικούς λογαριασμούς στους οποίους κατατίθενται προνοιακά επιδόματα.

Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, ζητήθηκε από το εμπλεκόμενο πιστωτικό ίδρυμα αλλά και την αρμόδια ΔΟΥ επιστροφή του κατασχεθέντος ποσού που αφορά στο εν λόγω επίδομα, με το αιτιολογικό ότι το εν λόγω ποσό καταβάλλεται άτομα ευάλωτα σε επίπεδο κοινωνικο-οικονομικό αλλά και ατομικό, ως εκδήλωση φροντίδας της Πολιτείας, μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης, προς ενίσχυση των δυνατοτήτων επιβίωσής τους. Σε συγκεκριμένη περίπτωση, η αρμόδια ΔΟΥ υπέβαλε

ερώτημα προς το Τμήμα Εισπράξεων της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης της ΑΑΔΕ¹, το οποίο με την σειρά του απηύθυνε ερώτημα προς την Διεύθυνση Οικονομικών ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών. Το ερώτημα έχει ως εξής:

«Παρακαλούμε να μας γνωρίσετε το συντομότερο δυνατόν, ως αρμόδιος φορέας χορήγησης του συγκεκριμένου επιδόματος, εάν αυτό προβλέπεται ως ακατάσχετο με ρητή διάταξη νόμου, προκειμένου στη συνέχεια η ΔΟΥ να εφαρμόσει τα προβλεπόμενα στην ΠΟΛ 1146/2017 και να αποδεσμεύσει το ποσό του επιδόματος από τον κατασχθέντα τραπεζικό λογαριασμό».

Το ΥΠΕΣ² εν συνεχεία παρέπεμψε το θέμα στην Διεύθυνση Πολιτικών ΑμεΑ του Υπουργείου Εργασίας. Η Διεύθυνση Πολιτικών ΑμεΑ μας ενημέρωσε ότι έχει υποβάλει τόσο προς τον κο ΠΤ³ όσο και προς την κα Υπουργό σχετική εισήγηση, η οποία ωστόσο αφορά αποκλειστικά στον χαρακτηρισμό ως ακατάσχετων των προνοιακών επιδομάτων ΑμεΑ.

Αξιότιμες κυρίες και αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Αξιότιμε κύριε Γενικό Γραμματέα,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ως ένας από τους αποδέκτες κατά τα τελευταία χρόνια μεγάλου όγκου προβλημάτων των πολιτών που σχετίζονται με την οικονομική ύφεση, την υψηλή ανεργία ή υποαπασχόληση, την μείωση των εισοδημάτων, τις αθρόες κατασχέσεις τραπεζικών λογαριασμών για οφειλές, την γενικότερη φτωχοποίηση των νοικοκυριών και την αυξανόμενη εξάρτηση της επιβίωσης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων από προνοιακής φύσεως επιδόματα και βοηθήματα, θα ήθελε να θέσει υπόψη σας τα ακόλουθα:

Α. Όπως ο ΣτΠ έχει επισημάνει και σε προηγούμενο σχετικό έγγραφό του, από την σύστασή τους, με τον αναγκαστικό νόμο 421/1937, οι σχετικές πιστώσεις που παρέχονται στην τοπική αυτοδιοίκηση «διατίθενται δια τους σκοπούς της Κοινωνικής Προνοίας δια κοινών αποφάσεων του Υπουργού Κρατικής Υγιεινής και Αντιλήψεως και του Υπουργού των Οικονομικών» (άρθρον 6). Σημειωτέον ότι οι πιστώσεις αυτές προέρχονται από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), και είναι ακατάσχετες εκ του νόμου, για το διάστημα για το οποίο βρίσκονται στα ταμεία των Δήμων.

Στο νόμο 2646/1998 Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας, ορίζεται ότι Κοινωνική Φροντίδα είναι η προστασία που παρέχεται σε άτομα ή ομάδες με προγράμματα πρόληψης και αποκατάστασης και αποσκοπεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις ισότιμης συμμετοχής των ατόμων στην οικονομική και κοινωνική ζωή και να τους εξασφαλίσει αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Η στήριξη της οικογένειας αποτελεί βασικό στόχο των παραπάνω προγραμμάτων. Η παροχή κοινωνικής φροντίδας αποτελεί ευθύνη του κράτους.

Συνεπώς, νόμος ορίζει τι είναι η κοινωνική φροντίδα, τι ανάγκες καλύπτει, τον αρμόδιο φορέα και τον υπόχρεο προς παροχή της φορέα τους, τους τρόπους που παρέχεται, τον σκοπό τους και τις πρωταρχικές ομάδες-στόχο της. Περαιτέρω καθίσταται σαφές ότι ο σκοπός του νομοθέτη ήταν εξ αρχής η πρόληψη, η

¹ Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

² Υπουργείο Εσωτερικών

³ Γενικός Γραμματέας

αποκατάσταση, η ισότιμη συμμετοχή και το αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης των ατόμων που είναι δικαιούχοι των προνοιακών αυτών επιδομάτων, σκοπός ο οποίος δεν συνάδει με το κατασχετό των επιδομάτων αυτών.

Β. Με το άρθρο 51 του νόμου 4483/2017 (ΦΕΚ Α 107/31.07.17) του Υπουργείου Εσωτερικών, προβλέφθηκε ότι τα βοηθήματα που χορηγούνται **εκτάκτως** από τους δήμους σε οικονομικά αδύναμους και πολύτεκνους «..είναι αφορολόγητα, δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχονται ούτε συμψηφίζονται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς Δημόσιο, ασφαλιστικά ταμεία, ΟΤΑ και νομικά πρόσωπα αυτών ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζονται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιοσδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα».

Γ. Με την ΠΟΛ 1146/2017 η οποία συμπλήρωσε την ΠΟΛ 1092/2014, αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 30 παρ. 4 του ΝΔ 356/1974 (ΚΕΔΕ) περί περιορισμού κατασχέσεων σε χέρια τρίτων, επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων, ότι «στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι έχει επιβληθεί κατάσχεση σε (ατομικό ή κοινό) τραπεζικό λογαριασμό (ανεξάρτητα από το αν έχει δηλωθεί ως ακατάσχετος ή όχι) επί καταθέσεων προερχομένων από καταβολή προνοιακού ή άλλου «κοινωνικού επιδόματος» ή βοηθήματος, η κατάσχεση περιορίζεται, μετά από αίτηση του οφειλέτη, αποδεσμεύοντας το σύνολο του δεσμευθέντος κατά τα ανωτέρω ποσού, εφόσον κατά την κείμενη νομοθεσία τα ανωτέρω επιδόματα/βοηθήματα προβλέπονται ρητώς ως ακατάσχετα (πχ επίδομα κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης, επίδομα ανεργίας ΟΑΕΔ, επίδομα θέρμανσης, διατροφή ανηλίκου τέκνου κλπ). Η αποδέσμευση του συνόλου του δεσμευθέντος ποσού επιδόματος/ βοηθήματος ισχύει και στην περίπτωση που ως δικαιούχος ή συνδικαιούχος του κατασχεθέντος τραπεζικού λογαριασμού αναγράφεται υποχρεωτικά τρίτο πρόσωπο, όπως ο δικαστικός συμπαραστάτης του δικαστικώς συμπαραστατούμενου τέκνου ή ένας εκ των δύο γονέων στην περίπτωση διατροφής ανηλίκου τέκνου.»

Επισημαίνεται ότι αμφότερες οι προαναφερθείσες ρυθμίσεις έλαβαν χώρα κατόπιν προτάσεων του στο, τις οποίες είχε διατυπώσει με αφορμή σχετικές αναφορές πολιτών.

Δ. Εφόσον γίνει δεκτή η εισήγηση της Διεύθυνσης Πολιτικών ΑμεΑ, πηγάζουσα εκ νέου από διερεύνηση αναφοράς υποβληθείσας ενώπιον της Αρχής, θα προωθηθεί νομοθετική ρύθμιση περί του ακατάσχετου των προνοιακών επιδομάτων/βοηθημάτων, τα οποία χορηγούνται αποκλειστικά σε ΑμεΑ. Συνεπώς θα οδηγηθούμε σε μια νέα επί μέρους νομοθέτηση, η οποία πάλι θα καταλείπει κενά προστασίας και θα δημιουργήσει νέα προβλήματα.

Για τους παραπάνω λόγους, ο ΣτΠ επανέρχεται στο θέμα και

α) διαπιστώνει ότι παρά τις νομοθετικές προβλέψεις που υφίστανται ήδη, τα προνοιακά επιδόματα αποτελούν ακόμη αντικείμενο κατάσχεσης για πάσης φύσεως οφειλές, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση και ανατρέπει τόσο τον σκοπό τους όσο και την βούληση του θεσπίσαντος αυτά νομοθέτη, και εξακολουθούν να χρήζουν άμεσης, πλήρους και αποτελεσματικής κατά πάντων ρητής νομοθετικής προστασίας

β) προτείνει μια γενικού χαρακτήρα ρύθμιση, ώστε να διατυπωθεί με διάταξη νόμου ότι *τα πάσης φύσεως προνοιακά βοηθήματα και επιδόματα τα οποία χορηγούνται από τους Δήμους προς πολίτες ευπαθείς και οικονομικά εύλωτους*

από διαφορετικούς λόγους, υγείας ή ανεργίας ή κοινωνικής περιθωριοποίησης, είτε είναι περιοδικώς καταβαλλόμενα, είτε έκτακτα, είτε αφορούν σε ΑμεΑ είτε όχι, είτε εισπράττονται απευθείας από τον δικαιούχο είτε από γονέα/κηδεμόνα ανηλίκου ή συμπαραστάτη συμπαραστατούμενου, είτε κατατίθενται σε ατομικούς είτε σε κοινούς λογαριασμούς, *«..είναι αφορολόγητα, δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχονται ούτε συμψηφίζονται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς Δημόσιο, ασφαλιστικά ταμεία, ΟΤΑ και νομικά πρόσωπα αυτών ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζονται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιοσδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα».*

Φρονούμε, ότι η προτεινόμενη γενικής φύσεως διάταξη θα αποτελέσει μια σημαντική ασπίδα προστασίας για τα πενιχρά εισοδήματα των ευπαθών αυτών ομάδων, εκπληρώνοντας έτσι τον κοινωνικο-οικονομικό σκοπό της θέσπισης και χορήγησης των εν λόγω επιδομάτων/βοηθημάτων.

Κατόπιν των ανωτέρω, σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις τυχόν ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία, διευκρίνιση ή συνεργασία, θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη